

Beredskapsutvalget
for finansiell infrastruktur
(BFI)

Årsrapport 2007

Forord

Den moderne finansielle infrastrukturen er basert på IT-systemer som igjen er avhengig av annen infrastruktur som telekommunikasjon og strømforsyning. Dette innebærer at avbrudd og avvik hos en aktør i finansiell sektor lett kan få virkninger også for andre aktører, for eksempel andre banker og datasentraler. Det legges derfor stor vekt på at alle aktører har gode beredskapsløsninger for å kunne videreføre virksomheten best mulig dersom det oppstår problemer i den normale driften.

I avbrudds- og avvikssituasjoner er det viktig med god samordning og informasjon mellom alle sentrale aktører i finansiell sektor. For å bidra til dette ble Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI) etablert høsten 2000 som et felles organ for slik samordning og informasjon med deltakelse fra myndighetsorganer og sentrale aktører i sektoren.

Etableringen av BFI er et resultat av flere års samarbeid innen finansiell sektor om beredskapsspørsmål. For å bidra til kunnskap om BFIs oppgaver og det arbeidet som utføres i regi av utvalget, utarbeides det en årsrapport om virksomheten. Her følger rapporten for virksomheten i BFI i 2007.

Oslo, 18. mars 2008

Kristin Gulbrandsen
Direktør, Norges Bank Finansiell stabilitet
Leder av Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur

Sekretariatet for BFI

Norges Bank Finansiell stabilitet
Beredskapsenheten
Postboks 1179 Sentrum
0107 Oslo

Tlf: 22 31 60 00

Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur

Årsrapport 2007

1. Mandat

Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI) ble opprettet gjennom vedtak i Norges Banks hovedstyre 11. oktober 2000 og i forståelse med Finansdepartementet, Kredittilsynet og sentrale aktører i finansiell sektor. I henhold til mandatet har BFI følgende to hovedoppgaver:

- (i) Komme frem til og koordinere tiltak for å forebygge og å løse krisesituasjoner og andre situasjoner som kan resultere i store forstyrrelser i den finansielle infrastruktur. I en krisesituasjon skal utvalget varsle og informere berørte aktører og myndigheter om hvilke problemer som har oppstått, hvilke konsekvenser problemene kan medføre og hvilke tiltak som settes i verk for å løse problemene.
- (ii) Forestå nødvendig koordinering av beredskapssaker innenfor finansiell sektor, herunder, på grunnlag av Sivilt beredskapssystem, samordne utarbeidelse og iverksettelse av varslingsplaner og beredskapstiltak ved sikkerhetspolitiske kriser og krig.

BFI har ledelse og sekretariat i Norges Bank og deltakere fra myndighetsorganer og sentrale aktører i finansiell sektor. Møter i BFI avholdes ved behov og minst to ganger hvert år. BFI har som hovedoppgave å bidra til en best mulig samordning av beredskapsarbeidet mellom sentrale aktører i finansiell sektor, og erstatter ikke den enkelte institusjons selvstendige ansvar for beredskapen i egen virksomhet. Mandatet for BFI vedlegges (vedlegg 1).

I henhold til mandatet har BFI etablert arbeidsrutiner for å varsle, håndtere og informere om krisesituasjoner i finansiell infrastruktur. I arbeidsrutinene skilles det mellom varsling av større avviks- og avbruddssituasjoner som oppstår i den løpende driften, dvs. *konstaterte problemsituasjoner*, og varsling av problemsituasjoner som kan oppstå på grunn av særlige utviklingstrekk eller forestående begivenheter, dvs. *potensielle problemsituasjoner*. I tillegg til disse arbeidsrutinene er det etablert en varslingsliste for BFI med kontaktopplysninger for alle personer som er knyttet til arbeidet i utvalget. Varslingslisten oppdateres løpende og sendes jevnlig til alle deltakere i BFI.

2. Sammensetning

Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI) er sammensatt av representanter fra myndighetsorganer og sentrale aktører i finansiell sektor. Representantene er fordelt på medlemmer, varamedlemmer, observatører og kontaktpersoner. Medlemmene og varamedlemmene er oppnevnt fra Kredittilsynet, de to bankforeningene, to store leverandører av IKT-tjenester i finansiell sektor (Bankenes Betalingsentral AS og EDB Business Partner ASA) og aktørene i verdipapirsektoren (Verdipapirsentralen ASA, Norsk Oppgjørssentral ASA og Oslo Børs ASA).

Observatøren fra Finansdepartementet og kommunikasjonsdirektøren i Norges Bank holdes orientert om arbeidet i BFI og kan delta i møtene. I tillegg har utvalget kontaktpersoner i flere enkeltinstitusjoner som har betydning for funksjonsdyktigheten og beredskapsarbeidet i

finansiell sektor, bl.a. Norges vassdrags- og energidirektorat og Post- og teletilsynet. Kontaktpersonene tilsendes møteinnkallinger og referater fra møtene, og deltar i møtene ved behov.

Sammensetningen av utvalget er et resultat av en avveining der det på den ene siden er lagt vekt på en effektiv organisering ved at det løpende arbeidet skjer innenfor en begrenset, men representativ krets av deltakere, mens det på den andre siden er mulig å trekke også representanter fra andre aktuelle aktører inn i BFI ved behov. En oversikt over sammensetningen av BFI i 2007 vedlegges (vedlegg 2).

3. Møter i Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI)

I 2007 ble det avholdt tre regulære møter. I forbindelse med ett av møtene ble det gjennomført en beredskapsøvelse i BFI.

I de regulære møtene har utvalget gjennomgått aktuelle spørsmål innenfor mandatet, herunder driftsstabilitet og sikkerhet i finansiell infrastruktur, samt erfaringer fra beredskapsøvelser og tester av reserveløsninger. Kredittilsynets risiko- og sårbarhetsanalyse for finansnæringens bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) for 2006 har blitt presentert i utvalget. BFI har blitt orientert om hovedpunktene i nytt Sivilt beredskapssystem. Videre har utvalget behandlet en rapport fra en arbeidsgruppe som har vurdert alternative betalingsmåter i en beredskapssituasjon.

De viktigste sakene som har blitt behandlet i BFI er nærmere omtalt nedenfor.

a. Stabilitet og sårbarhet i finansiell infrastruktur

En hovedoppgave for BFI er å bidra til å avdekke sårbarhet og forebygge større forstyrrelser i finansiell infrastruktur. Utvalget drøfter derfor i hvert møte erfaringene fra driftsavvik og operasjonelle problemer som har oppstått og andre hendelser av betydning for infrastrukturen. BFI utgjør i denne sammenheng et forum der representanter for sentrale aktører kan utveksle erfaringer og synspunkter på både konkrete hendelser og beredskaps- og sikkerhetsmessige sider ved utviklingstrekk i finansiell infrastruktur. I den forbindelse har utvalget i 2007 blitt orientert om endringer i finansiell infrastruktur og dens bruk av IKT-løsninger.

Det har i 2007 ikke oppstått driftsavbrudd som har ført til store forstyrrelser i finansiell infrastruktur i Norge. Et strømbrudd på inntil én time i Oslo i august og et brudd i datalinjer som følge av brann i kabler ved Oslo sentralstasjon i november medførte problemer for enkelte aktører i finansiell sektor, men påvirket ikke de sentrale systemene i finansiell infrastruktur. I tillegg har det oppstått flere tilfeller av driftsforstyrrelser og mindre avbrudd i ulike delsystemer som har ført til manglende tilgjengelighet til systemer og forsinkelser i det normale driftsmønsteret. Et utviklingstrekk som har blitt tydeligere i 2007 er angrep på nettbankløsninger som i enkelte perioder har gjort at noen bankers nettbankløsning har vært ute av drift. Det har også vært tilfelle der det har lyktes å stjele penger fra konti gjennom internettbasert kriminalitet.

Selv om noen slike avbrudd i sentrale driftsfunksjoner har vært alvorlige, har problemene blitt løst uten at det er registrert vesentlige skadevirkninger i finansiell infrastruktur. En del problemer i systemene for betalingstjenester har vært merkbare for kunder og forretninger,

f.eks. når nettbank, minibank og kortsystemer ikke kan brukes på grunn av lokale avbrudd i strømforsyningen eller andre driftsproblemer.

BFI har i 2007 formidlet informasjon om et avbrudd i IKT-driften hos en aktør i finansiell infrastruktur, men har ellers ikke vært direkte involvert i håndteringen av *konstaterte problemsituasjoner*. BFI har imidlertid drøftet enkelte avbruddssituasjoner i de ordinære møtene. Enkelte *potensielle problemsituasjoner* som mulig arbeidskonflikt i banknæringen, endringer i IT-drift hos sentrale aktører, planlagte tester av reserveløsninger mv., har blitt varslet av medlemmene på forhånd og erfaringene har blitt gjennomgått i utvalgets møter.

BFI har drøftet rutinene for varsling og informasjon om hendelser i finansiell infrastruktur og blitt informert om en prøveordning for slik varsling som Kredittilsynet satte i verk i november 2007. Kredittilsynet har tilbudt seg å gjøre den informasjonen som fremkommer i varslingen tilgjengelig også for BFI. Utvalget har stilt seg positiv til dette og rutinene for varsling vil bli nærmere gjennomgått i 2008.

b. Beredskapsøvelser i finansiell infrastruktur

Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI) avholder årlige beredskapsøvelser. Beredskapsøvelsen i 2007 fant sted i juni og var basert på et scenario med alvorlig spredning av datavirus i sentrale systemer i banknæringen. Øvelsen ble ansett som en nyttig gjennomgåelse av mulige konsekvenser av en trussel mot den finansielle infrastrukturen som har vist seg å bli stadig mer aktuell de senere årene.

Aktørene i finansiell infrastruktur avholder jevnlig beredskapsøvelser og tester av reserveløsninger for egne viktige systemer. Noen av testene og øvelsene avholdes i et samarbeid mellom flere aktører og deres leverandører av driftstjenester. BFI har blitt orientert om tester og øvelser og de viktigste erfaringene fra disse. Det legges vekt på erfaringer som har betydning for en bredere krets av aktører og som kan være nyttige i arbeidet med å redusere sårbarheten og forebygge store forstyrrelser i finansiell infrastruktur.

c. Alternative betalingsmåter i en beredskapssituasjon

I 2006 etablerte BFI en arbeidsgruppe til å utrede alternative betalingsmåter i en beredskapssituasjon. Dette var oppfølging av et forslag fra en tidligere arbeidsgruppe som la fram forslag til hvilke aktører og funksjoner i finansiell infrastruktur som bør ha prioritert tilgang til strømforsyning og telekommunikasjon i en beredskapssituasjon.

Arbeidsgruppen for alternative betalingsmåter peker på at betalingsformidlingen i økende grad er basert på elektroniske løsninger og dermed er særlig sårbar for avbrudd og avvik i strømforsyning og telekommunikasjon. Blankettbaserte betalingsinstrumenter som sjekk, blankettgiro og bankremisse er fortsatt i bruk og kan i en viss utstrekning erstatte elektronisk baserte løsninger som kort og nettbank. I sin foreløpige rapport anser arbeidsgruppen det imidlertid som urealistisk å forberede bruk av blanketter som beredskapsløsning i større omfang, dels fordi det vil være krevende å bygge opp og vedlikeholde kapasitet og kunnskap om bruken av disse, og dels fordi behandlingen av store mengder blanketter forutsetter at elektroniske systemer er i drift. Arbeidsgruppen anser derfor at økt bruk av kontanter er den mest aktuelle beredskapsløsningen for befolkningens nødvendige kjøp av varer og tjenester.

Arbeidsgruppens rapport vil bli behandlet videre i BFI i 2008. Det er lagt opp til at rapporten oversendes Finansdepartementet sammen med rapporten fra arbeidsgruppen som har foreslått prioritert tilgang til strømforsyning og telekommunikasjon.

d. Andre beredskapssaker i finansiell sektor

I 2007 ble bl.a. følgende andre beredskapssaker i finansiell sektor behandlet innenfor rammen av BFI:

- Ordningen med å søke fritak i forbindelse med mobilisering for vernepliktig personell i finansnæringen, samordnes innenfor rammen av BFI. I 2007 ble denne saken behandlet for mobiliseringsterminen 2008. Spørsmål om å forenkle prosedyren for denne årlige søknadsprosessen har blitt tatt opp med Finansdepartementet som vil iverksette visse endringer fra 2008.
- Sekretariatet for BFI har deltatt i et seminar i regi av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap der et scenario med utbrudd av pandemi ble drøftet. En rekke institusjoner med ansvar for viktige samfunnsfunksjoner var representert i seminaret og de samfunnssikkerhetsmessige konsekvensene av en pandemi ble gjennomgått både sektorvis og mellom sektorer. Resultatet av seminaret vil inngå i direktoratets nasjonale sårbarhets- og beredskapsrapport for 2008.
- Sekretariatet har representert BFI i et møte i Fylkesberedskapsrådet for Oslo og Akershus der bl.a. årsak til og konsekvenser av strømbryddet i Oslo i august 2007 og erfaringene fra den beredskapsmessige håndteringen av funnet av uønskede bakterier i drikkevannet i Oslo i oktober 2007 ble presentert.

* * *

Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI).

Mandat fastsatt av Norges Banks hovedstyre 11. oktober 2000.

1. Beredskapsutvalg for finansiell infrastruktur har ansvaret for å komme frem til og koordinere tiltak for å forebygge og å løse krisesituasjoner og andre situasjoner som kan resultere i store forstyrrelser i den finansielle infrastruktur. Gjennomføringen av tiltakene vil baseres på at den enkelte deltaker har beslutningskompetanse på vegne av sin institusjon.
2. I en krisesituasjon skal utvalget varsle og informere berørte aktører og myndigheter om hvilke problemer som har oppstått, hvilke konsekvenser problemene kan medføre og hvilke tiltak som settes i verk for å løse problemene. Utvalget skal etablere nærmere rutiner for varsling, problemhåndtering og informasjonsformidling som skal gjelde i slike situasjoner.
3. Beredskapsutvalget skal forestå nødvendig koordinering av beredskapssaker innenfor finansiell sektor. Utvalget skal herunder, på grunnlag av Sivilt beredskapssystem, samordne utarbeidelse og iverksettelse av varslingsplaner og beredskapstiltak ved sikkerhetspolitiske kriser og krig.
4. Representasjonen i beredskapsutvalget skal tilpasses behovet for å løse den aktuelle krisesituasjon og samordne utarbeidelse av beredskapsplaner og iverksettelse av omleggingstiltak. Norges Bank skal ha ledelse og sekretariat for beredskapsutvalget og innkaller til møter i utvalget. Møter avholdes ved behov og minst to ganger hvert år. I tillegg til ordinære medlemmer og varamedlemmer fra myndighetsorganer og de sentrale aktørene i finansiell infrastruktur, kan utvalget knytte til seg observatører og kontaktpersoner fra andre aktører i finansiell infrastruktur, herunder representanter for telekommunikasjon og kraftforsyning.
5. Beredskapsutvalget erstatter ikke den enkelte institusjons selvstendige ansvar for beredskapen i egen virksomhet.
6. Mandatet for beredskapsutvalget fastsettes av Norges Bank i samråd med Finansdepartementet og sentrale aktører i finansiell infrastruktur.

**Beredskapsutvalget for finansiell infrastruktur (BFI).
Medlemmer, varamedlemmer, observatører, kontaktpersoner og sekretariat i 2007.**

Medlemmer

Kristin Gulbrandsen, Norges Bank(leder)
Arild J. Lund, Norges Bank
Kjetil Heltne, Norges Bank
Frank Robert Berg, Kredittilsynet
Trond Bakkerud, Finansnæringens Hovedorganisasjon
Per Erik Stokstad, Sparebankforeningen i Norge
Bjørn Vargmo, Bankenes Betalingssentral AS
Eva Trasti, EDB Bank & Finans/EDB Business Partner ASA (til 14. februar 2007)
Jørund Strømseng, EDB Business Partner ASA (fra 15. februar 2007)
Norunn Dale Seland, Verdipapirsentralen ASA

Varamedlemmer

Ole-Jørgen Karlsen, Kredittilsynet
Knut Kvalheim, Bankenes Standardiseringskontor/Finansnæringens Hovedorganisasjon
Dag-Inge Flatraaker, DnB NOR Bank ASA/Sparebankforeningen i Norge
Knut R. Bjerke, Bankenes Betalingssentral AS (til 31. mai 2007)
Geir Mork Knutsen, Bankenes Betalingssentral AS (fra 1. juni 2007)
Bent Roger Markussen, EDB Business Partner ASA
Morten Larsen, NOS ASA

Observatører

Espen D. Knudsen, Finansdepartementet
Siv Meisingseth, Norges Bank

Kontaktpersoner

Liv-Kari Kroken, DnB NOR Bank ASA (til 19. mars 2007)
Olav Johannessen, DnB NOR Bank ASA (fra 20. mars 2007)
Else Lundgreen, Nordea Bank Norge ASA
Geir Bjørge, Posten Norge AS
Per Broch Mathisen, Norges Fondsmeglerforbund
Lasse Ruud, Verdipapirfondenes Forening
Truls Sønsteby, Norges vassdrags- og energidirektorat
Håkon Styri, Post- og teletilsynet
Janne Natvik, Telenor ASA (til 27. mars 2007)
Ivar M. Herø, Telenor ASA (fra 28. mars 2007)

Sekretariat

Steinar Guribye, Norges Bank
Tone Thingbø, Norges Bank